

انتشارات عباسی

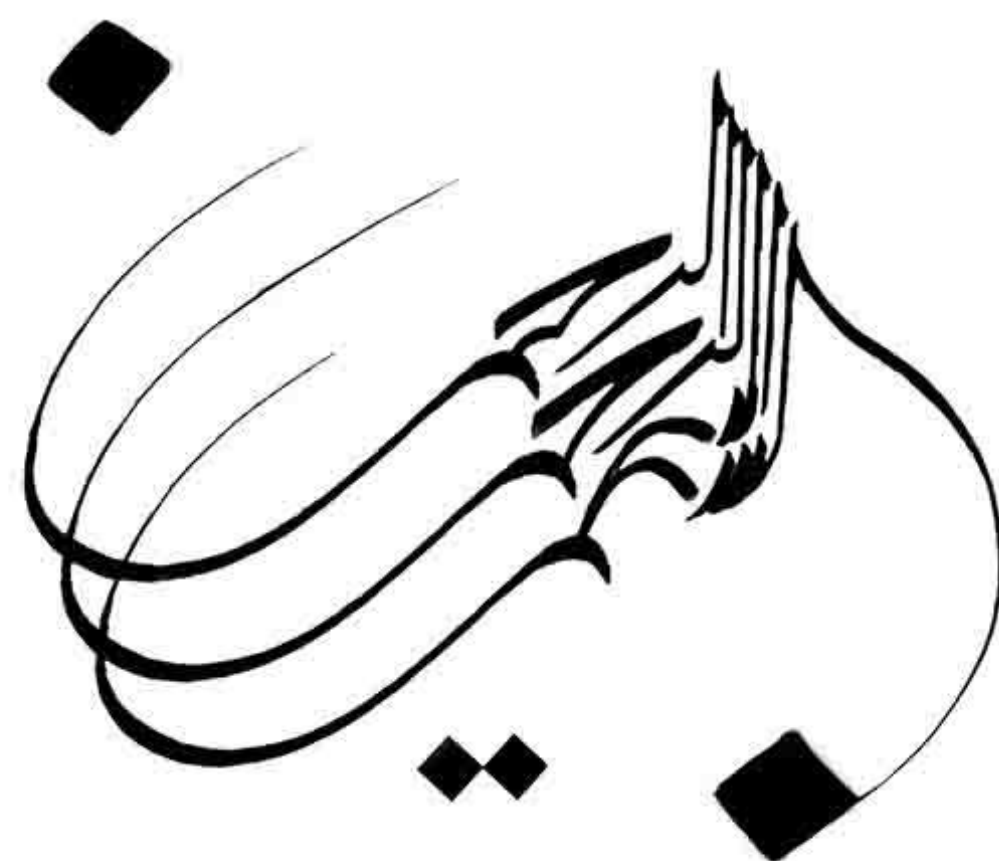

حکایت سحر

آموزش خوش نویسی
خط نستعلیق تحریری

ابراهیم قدردان

حکیم
نور
حکیم

ابراهیم قدردان

نُ وَالْقَلَمُ وَالنَّسِيبُ

دسوکد با قلم و نیامی نوپد

آموزش خوش نویسی خط نستعلیق تحریری

قدردان ، ابراهیم ، ۱۳۵۳-
خوشنویسی نوین / ابراهیم قدردان .
کرج : ابراهیم قدردان ، ۱۳۸۸
۶۴ ص. : مصور.

ISBN : 978-964-04-4232-6 ۳۰۰۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا .
عنوان روی جلد : خوشنویسی نوین : آموزش خوش نویسی خط نستعلیق تحریری .
خوشنویسی نوین : آموزش خوشنویسی خط نستعلیق تحریری .
خوشنویسی--راهنمای آموزشی
خط نستعلیق--راهنمای آموزشی

۱۳۸۸ ۹ خ ۴ ق / PIR۲۷۲۱

فا ۷۴۵/۶۹۱۶

شماره کتابشناسی ملی ۱۸۶۰۸۵۹

انتشارات عباسی

خوشنویسی نوین
ابراهیم قدردان
حروفچینی و صفحه آرایی : امور کامپیوتری ناریا
چاپ اول : ۱۳۸۸
چاپ دوم : ۱۳۹۳
چاپ و صحافی :
ناشر : عباسی
شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۴۲۳۲-۶
حق چاپ برای مولف محفوظ است.
مرکز پخش : ۰۲۱۴۶۸۷۹۴۹۲
toooooz@gmail.com

قیمت : ۳۰۰۰۰ ریال

فهرست :

مقدمه.....	۶
خط در گذر زمان.....	۷
الفبای خطوط.....	۸
نمونه ی خطوط.....	۸
اتصالات خط تحریری.....	۱۳
قواعد خوشنویسی.....	۱۴
قواعد الف.....	۱۶
قواعد ب.....	۱۸
شعر امیدواری.....	۲۳
قواعد ح.....	۲۴
شعر عنایت.....	۲۶
قواعد دال ، ر.....	۲۷
قواعد سین.....	۲۹
شعر مژدگانی.....	۳۲
قواعد صاد.....	۳۳
شعر اشک یتیم.....	۳۴
قواعد طا.....	۳۵
قواعد عین.....	۳۷
شعر نی.....	۳۹
قواعد ف ، ق.....	۴۰
قواعد کاف.....	۴۲
شعر ملکا.....	۴۵
قواعد لام.....	۴۶
شعر خیام.....	۴۸
قواعد میم.....	۴۹
شعر خانه ی دوست.....	۵۱
قواعد نون.....	۵۲
قواعد واو ، ی.....	۵۳
شعر ترانه ی زندگی.....	۵۵
قواعد ه.....	۵۶
شعر شب هجران.....	۵۸
قواعد سطر نویسی.....	۵۹
سخن بزرگان.....	۶۱
منابع و مأخذ.....	۶۳

مقدمه

به نام خداوند جان و خرد	کزین برتر اندیشه برنگذرد
خداوند نام و خداوند جای	خداوند روزی ده رهنمای
خداوند کیوان و گردان سپهر	فروزنده ی ماه و ناهید و مهر
ز نام و نشان و گمان بر تراست	نگارنده ی بر شده گوهر است

خداوند کلمه بود ؛ خواست آشکار شود پس به بانگ جمیل در آفرینش طنین انداز شد و به خط زیبا بر لوح دل آدمیان نقش بست.

خوشنویسی گوهرگران بهایی است که برای صاحبش ثروت و برای بیننده لذت است. خط خوش از نشانه های سلامت قریحه است و تعلق خاطر به خوشنویسی نشانگر کمال گرایی روح ؛ در لاهوت زیبایی است. هرچه تعمق دیده در زیبایی هابیشتر باشد تاثیر آن در دل عمیق تر و در نتیجه ظهور کمالات رفتاری مشهودتر خواهد بود.

کمتر اندیشمندی رامی توان یافت که در فضایل خط خوش سخنی نگفته باشد و یا خود صاحب کمالاتی در این وادی نباشد.

در مناقب خوشنویسی همین بس که پیامبر اعظم بر دولت آن صحه گذاشته ؛ و زیبانویسان بسم ا... را از رستگاران آخرت خوانده و امیر مومنان آنرا از درهای روزی پاک دانسته اند.

خط خوش صاحب ذوق را مسحور خودمی کند آنچنان که دل کندن از جذبه های آن مشکل است. خوشنویسی باعث نشاط خاطر و آرامش درون است.

پیشینیان صدق گفتار و سلامت پندار و سعادت رفتار را برگرفته از صفای دل دانسته اند و در شان و منزلت خط خوش آورده اند که:

داند آن کس که آشنای دل دلست

که صفای خط از صفای دلست

خط درگذر زمان

خط مهمترین ابزار ارتباطی بین انسانهاست. این وسیله شگفت انگیزی بین گذشته، حال و آینده ساخته است تا افکار و عقاید، آداب و رسوم و دست یافته های بشری دست خوش تطوّر تاریخ نشود.

خط بآبهره گیری از علائم و نشانه ها امانت دار صادقی برای نویسندگان بوده. این آثار گاهی بر روی سنگ و زمانی بر پوست، چوب و کاغذ به رشته تحریر درآمده است.

سیر تکامل آن هم از جذاب ترین قسمتهای تاریخ به شمار می رود. از بیست هزار سال پیش که اولین علائم نوشتاری به وجود آمد تا شش هزار سال قبل که این علائم قانون مند شدند؛ تاریخ پرفراز و نشیبی را پشت سر گذاشته است.

سه هزار سال قبل از میلاد مصری ها خط هیرو گلیف را به وجود آوردند که اولین خط تصویری بشر به شمار می رود. هزار و پانصد سال قبل از میلاد فینیقی ها اولین خط الفبایی را پدید آوردند که در سیر تکاملش در زمان هخامنشیان منجر به پدید آمدن خط میخی شد. خط آرامی در حکومت اشکانیان از خط میخی منشعب شد و در زمان ساسانیان با حمله اعراب از بین رفت.

خط عربی از خط نبطی در قرن چهارم قبل از میلاد به وجود آمد. کوفی متداولترین نمونه خط در صدر اسلام بود که با همت خوشنویسان ایرانی در قرن چهارم متحول شد و از آن اقلام هفتگانه خط پدید آمد. این امر سرآغاز تحولی بنیادی در رسم الخط به شمار می رود.

در سده های بعد هنرمندان خوشنویس نمونه های زیبایی از خط را به وجود آوردند. اوج خوشنویسی ایرانی پدید آمدن نستعلیق در قرن هشتم است که با گذشت صد ها سال هنوز گرد کهنگی بر چهره ی آن ننشسته و روز به روز بر صلابت و استواری آن افزوده می شود

کوفی	محقق و ریحا	ثلث	توقع	اجازہ	رقاع
۱۱۱۱۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱۱۱۱۱
ل	ل	ل	ل	ل	ل
ح	ح	ح	ح	ح	ح
د	د	د	د	د	د
ر	ر	ر	ر	ر	ر
س	س	س	س	س	س
ص	ص	ص	ص	ص	ص
ط	ط	ط	ط	ط	ط
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ک	ک	ک	ک	ک	ک
ل	ل	ل	ل	ل	ل
م	م	م	م	م	م
ن	ن	ن	ن	ن	ن
و	و	و	و	و	و
ه	ه	ه	ه	ه	ه
لا	لا	لا	لا	لا	لا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَالَا يَوْمَ الدِّينِ
إِنَّا نَعْبُدُ وَإِنَّا نَسْتَعِينُ

کوفی

يَا عَادِي النَّاسِ آمَنُوا بِالْأَرْضِ وَسِعَهُ هَاتِي
يَا عَبْدُورْ كَلِّفِي نِيقَةَ الْمَوْتِ ثُمَّ الْبَا
تُرْحَعُونَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُؤْتِيَنَّهُمْ مِنْ جَنَّةٍ عُرُوفًا تُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ لَنْ نَنْسِيَ

تَسْتَكْبِرُونَ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا
خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرْكُمَا خَوْلَنَا أَوْرَاءَ
طُهْرِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ شِيعَةَ الَّذِينَ نَزَعْتُمْ
أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ

ريحان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ
مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ
سَهْرٍ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ
عَنِّي مَطْلَعُ النُّجُومِ

رقعه

محقق

مَا لَنْزِيلِهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ
بِهَرْدِ كَرْدِ مَا لَنْزِيلِهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ
نَبِيكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ
نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ
نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ نَبِيَّكَ

رقاع

رَبِّ الْعَالَمِينَ
الْحَقِّ يَعْلَمُونَ وَلَا يَخْلَى عَلَيْهِ

ثلث

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
نبيهم في الدارين
والله اعلم بالصواب

تعلیق

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
نبيهم في الدارين
والله اعلم بالصواب

دیوانی

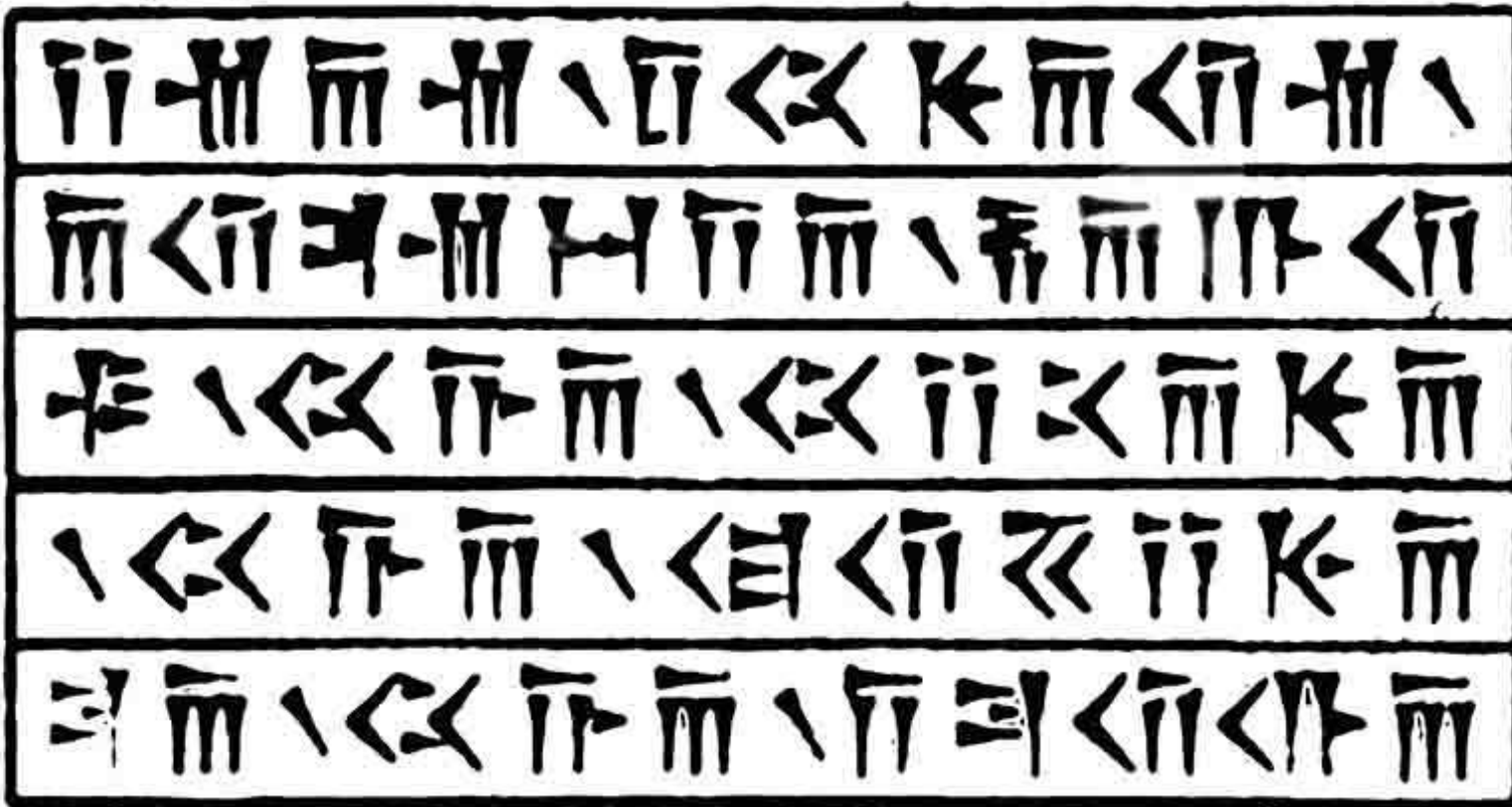
وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ
قَالَ لَكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

نسخ

ملک از خردمندار جهان کرد
و درین از پروردگار این کمال
یابد پادشاهان بنصیح خرد
سندار نخواستار ننگ خرد
سندان بفریب پادشاهان

توقیع

خداوند این کشور را از دشمن، از خشکالی، از دروغ محفوظ دارد

میخی

درد در من آتش است

نستعلیق

تا سحر اعی شمع بر بالین من
 آتش از بهر خدا بیدار باش
 سایه غم ناگهان برداشته
 هم کن آتش مرا غمخوار باش
 آه : ای یاران بفریادم رسید
 در نه مرگ آتش بفریادم رسید

تحریری

مذہبِ محمدیہ و درسیہ

ماہنامہ نثر و نثر

مملکت در منع مرتضیٰ و منیر
زرد رواج در کشت در احقر و در

شکسته

عليه السلام

معلا

اتصالات خط نستعلیق تحریری

حروف خرد: ا، د، ر، ط، و

حروف کشیده: ب، ف، ک

حروف بدور: س، ص، ق، ن، ل، ی، ح، ع

م

با، جا، سا، صا، طا، عا، فا، کا، لا، ما، نا، با

با، بت، بج، بد، بر، بس، بص، بط، بع، بف، بق، بک، بل، بم، بن، بو، به، بی

جا، جب، جح، جد، جر، حس، حص، حط، حح، حف، حق، حک، حل، حم، حن، حو، حه، حی

بد، جد، سد، صد، طد، عد، فد، کد، لد، مد، ند، حد

سا، سب، سج، سد، سر، سس، صس، سط، سح، سف، سق، سک، سل، سم، سن، سو، سه، سی

صا، صب، صج، صد، صر، صس، صص، صط، صع، صف، صق، صک، وصل، صم، صن، صو، صه، صی

طا، طب، طح، طد، طر، طس، طص، طط، طع، طف، طق، طک، طل، طلم، طن، طو، طه، طی

عا، عب، عح، عد، عر، عس، عص، عط، عح، عف، عق، عک، عل، عم، عن، عو، عه، عی

فا، فب، فح، فد، فر، فس، فص، فط، فح، فف، فق، فک، فل، فلم، فن، فو، فه، فی

کا، کب، کج، کد، کر، کس، کص، کط، کح، کف، کق، کک، کل، کم، کن، کو، که، کی

لا، لب، لح، لد، لر، لس، لص، لط، لح، لف، لق، لک، لل، لم، لن، لو، له، لی

ما، مب، مح، مد، مر، مس، مص، مط، مع، مف، مق، مک، مل، مم، من، مو، مه، می

نا، نب، نح، ند، نر، نس، نص، نط، نع، نف، نق، نک، نل، نم، نن، نو، نه، نی

ها، هب، هح، هد، هر، هس، حص، هط، هح، هف، حق، حک، هل، هم، هن، هو، هه، هی

با، هب، بج، به، هر، هس، حص، هط، هح، هف، هق، هک، هل، هم، هن، هه، هی

قواعد خوشنویسی:

- درنوشتن هر کلمه خط زمینه در نظر گرفته شود.
- اندازه و شکل حروف درست نوشته شود.
- اتصال صحیح بین حروف در کلمات رعایت شود.
- همیشه آخرین حرف اتصال هر کلمه موقعیت آن را نسبت به خط زمینه تعیین می کند.
- استفاده مناسب از کشیده ها زیبایی خط را بیشتر می کند .

قواعد حروف:

هر حرف متناسب با موقعیتی که در کلمه دارد میتواند در ابتدا وسط یا انتهای آن نوشته شود بعضی از حروف مانند **الف ، د ، ر ، و** تنها به انتهای کلمات می چسبند . برخی از حروف دارای اشکال متفاوتی در نوشتن هستند که استفاده ی به جا از آنها باعث زیباتر شدن خط می شود.

ر- تنها حرفی ست که موقعیت آن نسبت به خط زمینه به اتصال آن به حروف دیگر بستگی دارد.

قواعد نوشتار تحریری:

- تا رسیدن به انتهای اتصال نوشت افزار را بر نداریم .
- الف و سرکش در مرحله ی دوم نوشته شود.
- نقطه در پایان هر کلمه یا اتصال گذاشته شود.
- کلمات به صورت جدا و بدون در هم رفتگی ، پشت سر هم نوشته شود.
- فاصله سطرها مناسب انتخاب شود.

لوازم خوشنویسی در خط تحریری:

- کاغذ ساده ی خط دار. کاغذهای روغنی برای خوشنویسی مناسب نیستند.
- خودکار یا نوشت افزار مناسب. در ابتدا بهتر است از روان نویس و خودنویس استفاده نشود.
- زیردستی مناسب (تا حد ممکن سفت نباشد)
- رعایت کردن فاصله مناسب از کاغذ حداقل ۴۰ سانتیمتر
- درست گرفتن خودکار به صورتی که از بند سوم انگشت اشاره نگذرد.

الفبای فارسی دارای ۳۲ حرف است که با حذف حروف تکراری ۱۸ حرف باقی می ماند.

ا ب ج د ر س ص ط ع ف ق ک ل م ن و ه ی

این حروف را می توان به سه دسته خرد، کشیده و مدور تقسیم کرد.

حروف خرد: انتهایشان روی خط زمینه قرار می گیرد.

ا د ر ط و ه

حروف کشیده: روی خط زمینه کشیده می شود.

ب ف ک

حروف مدور: بخشی از آنها روی خط زمینه و قسمتی، به صورت نیم دایره زیر خط قرار می گیرد.

ح س ص ع ق ل ن ی

میم تنها حرفی است که در هیچ گروهی قرار نمی گیرد.

م

اصلی ترین عامل بدخطی : رعایت نکردن خط زمینه، یک شکل ننوشتن حروف وعدم توجه به اتصالات در نگارش کلمات است.

هر چه دقت در نحوه نوشتن کلمات بیشتر باشد خط دلنشین تر خواهد بود.

دقت و تمرین صحیح کلید اصلی خوش نویسی است. اگر چه نوع نوشتن؛ سلیقه ای و شخصی

است اما رعایت قواعد ساده زیبانویسی تشخص خاصی به آن می دهد.

ارتفاع الف به اندازه ی سه نقطه است.

درنوشتن الف راست بودن آن اهمیت زیادی دارد.

الف درقسمت بالا کمی به راست و درقسمت پایین کمی به چپ متمایل است.

کلاه الف بادومحنی معکوس نوشته می شود که قسمت اول بزرگتر از قسمت دوم است. الف با توجه به مکان قرارگرفتنش در کلمه می تواند کوچکتر نوشته شود.

اخبار اسلام انبیا

شکل الف درابتدا :

دروسط : الف دروسط اتصال ندارد.

درانتها : ا ب ا ب ا ب ا ب ا ب

بابا مادی لاله

اتصالات: با ح ا ص ط ع ا ف ک ا ل ا م ا ن ا

تمرین:

ادب، اراده، ابر، ایران، انار، باران، دانا، آوا، آرام، آریا، بهار، آرزو،

لاله، ولدان، بادبادک، آزادی، اردلان، آدم، آرش، اورنگ، آروین

آرمان، آتش، آفرین، آهو، پارس، رها، ایلام، اسفند، آباد،

آذر

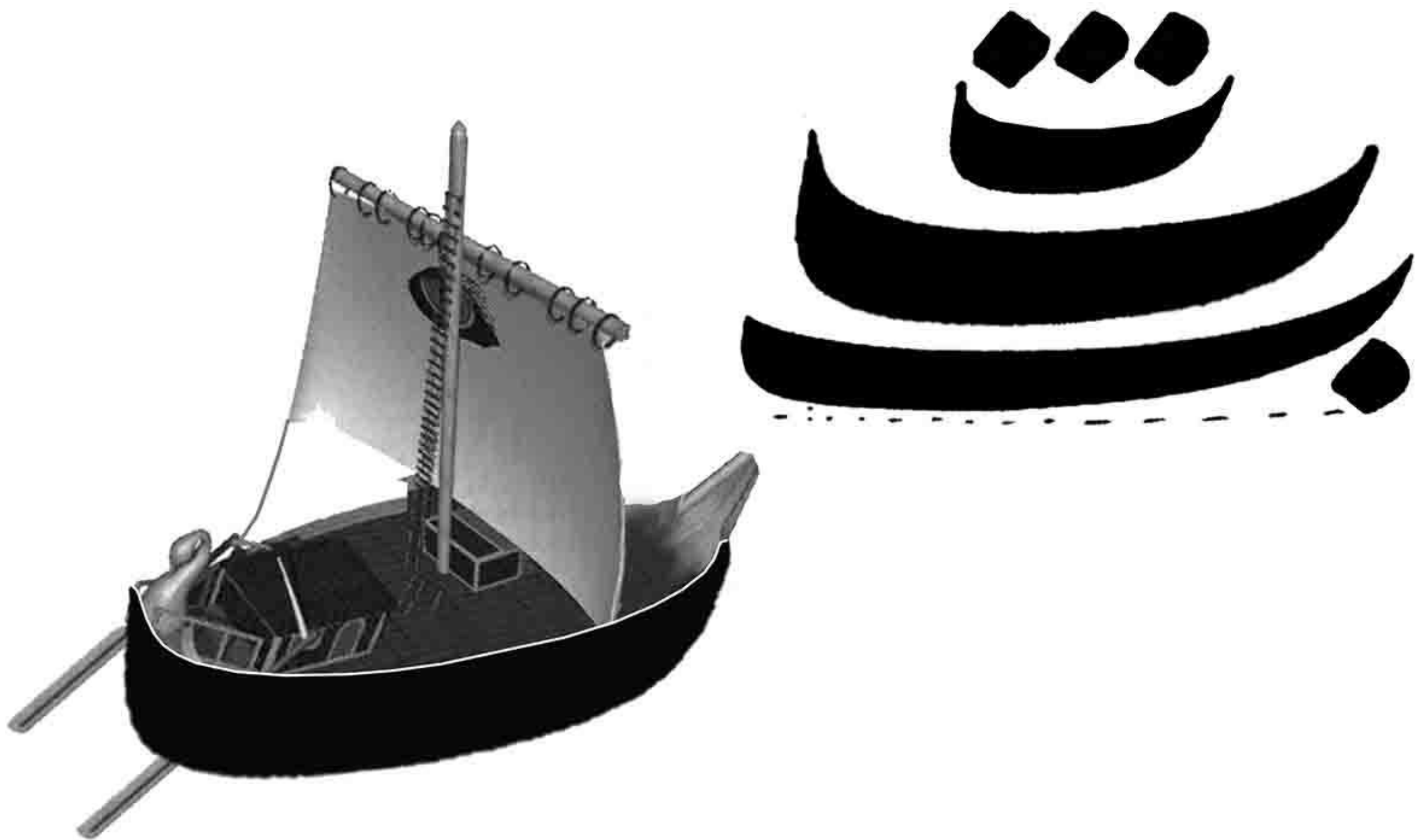
زارباب ادب دریاب آداب

هر که در این سراد آمدنا نش دہید و نامش پیرسید

کہ ہر آنکہ نزد خدا بہ جان ارزد

البتہ بہ خوان ما بہ نان ارزد

شیخ ابوالحسن خرقانی

حرف ب متنوع ترین شکل نگارش الفباست. ب همچنین مهم ترین حرف اتصال محسوب می شود. نحوه ی اتصال حروف دندانه دار تابع قواعد حرف ب است.

حرف پ، ت و ث در فرم نوشتن و ن، ی در شکل دندانه مانند ب هستند.

ب در نستعلیق تحریری در سه اندازه ی کوچک، متوسط و بزرگ نوشته می شود. اگرچه در خط تحریری دقت در اندازه ی حروف از حساسیت کمتری برخوردار است اما همواره سعی می شود شکل و اندازه آنها متناسب و منطبق با نستعلیق نوشته شود.

ب کوچک: به اندازه سه تا پنج دایره گرد کوچک روی خط زمینه کشیده می شود. ابتدای آن نزدیک خط زمینه و انتهایش مستقیم به بالا می رود.

ادب

ب متوسط: بین هفت تا نه دایره کوچک نوشته می شود. ابتدای آن کمی بالاتر از خط زمینه و انتهایش روی خط زمینه قرار می گیرد.

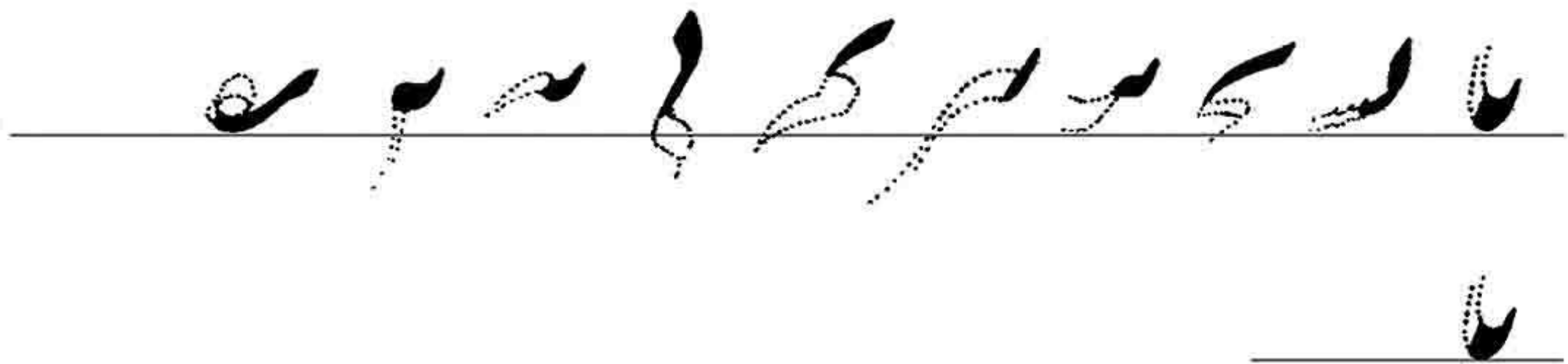
بشت

ب بزرگ به اندازه نه تا یازده دایره کوچک نوشته می شود. ابتدایش بالاتر از خط زمینه و انتهایش مانند ب متوسط است.

بشارت

حروف ف و ک هم در شکل و اندازه ی کشیده هایشان مانند ب نوشته می شوند. ب متناسب با مکان قرار گرفتنش دارای شکل های مختلفی در ابتدا، وسط و انتهای کلمات و اتصالات است.

در نستعلیق تحریری حرف ب در اول اتصال به ده شکل نوشته می شود.

به الف ، ل ، ک ، د و اتصالاتی که حالت بالارونده دارند متصل می شود.

باران ، بلبل ، تکرار ، بد

بعد از آن حروف ب ، س ، ص ، ط ، ع ، ف ، ق ، ک ، ی نوشته می شود.

بسیار ، نشأت ، بصیر ، تعداد ، یوسف ، تکاور ، تفریح ، بط

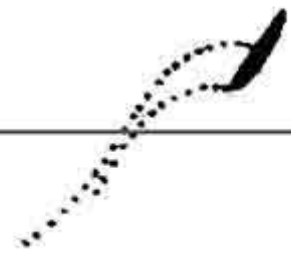
به اشکال ح متصل می شود.

نجار ، بچه ، بحر ، پنج

به دندان می چسبد.

پند ، بیدار ، تبار ، نینا ، شبت

به دندانهای که قبل از شکل و قراربگیردمتصل می شود.

بر، پر، تیر، نیز، تیز،

به حرف م و ه می چسبد.

تمرین، بهار، ثمر، تهران

تنها به ی متصل می شود.

بی، فی زار، پی در پی،

به دندانهای که بعد از آنها حروف ح، م، ه قرار بگیرد می چسبد.

پنجره، نیم، بنه

شبه نوع اول است و تنها به ن متصل می شود.

بن، تن

به حروف ع ، ف و ق می چسبد.

نقد تعبد بغیر

ب وسط:

ب در وسط کلمه دارای پنج شکل است.

برای جدا کردن دندانه های متوالی بکار می رود.

نبیند چنین چسبنده بتن بنیاین طیب

به عنوان دندانه ی بین دو حرف و برای اتصال به کشیده ها و قبل از ب آخر نوشته می رود.

پند عید بسته تب اسب نیست ثبت

به حروف ح ، م ، ی می چسبد.

رحیم تخرینج گیتی

بعد از ط می آید.

وظیفه طبقه فضا تحصیل

قبل از حرف ر قرار می گیرد.

نیز نبرد خیر قیر میر شیر لزر

ب آخر:

حرف ب درانتهای کلمه یا اتصال درسه اندازه کوچک متوسط و بزرگ نوشته می شود.

شکل اتصال آن با حرف ماقبلش مانند فرم دوم ب وسط است.

چیت بیست کباب طلب است

قواعد دندانه ها :

چین نیش

دندانه قبل از س و ن گردنوشته می شود.

چهارمین دانه ی کلمه یا اتصال (ازانتها) گردنوشته می شود و به همین ترتیب هر سه دندانه ی

ماقبل آن تابه ابتدا.

سفت
حس
عس

بد پند بند نبند
جد خده چند چنده
عد عبد عید

اتصالات حرف ب : با ، بت ، بج ، بد ، بر ، بس ، بص ، بط ، بع ، بف ،

بق ، بک ، بل ، بم ، بن ، بو ، به ، بی

تمرین:

بابا، آب، برادر، باربد، برنا، بزرگ، پارسا، پروانه، بحر، پونه، بیگانه

تیرداد، صبر، بد، پند، پسند، پینده، حیرت، بهار، بامداد، بابک، پوریا

بیشترن، بم، بوشهر، پرتچهر، پروین، پگاه، پیروز، تیر، تیز، بر، نجات

کیس قباد، بهنام، بنیاد، برنا، بزرگمهر، بهرنگ، بهمن، تندر،

سبب، شیر، برادر، پرهام، بیدار، آبی، پریش، بیست، ترانه، ابریشم

بهروز، یاس

امیدواری

همه روز روزه بودن همه شب نماز کردن همه ساله حج نمودن سفر حج از کردن

شب جمعه ما نخفتن به خدای راز گفتن ز وجود بی نیازش طلب نیاز کردن

به مساجد و معابد اعتکاف کردن ز منای و ملائکه همه احترام از کردن

زمینه تابه کعبه سپردن و پاره شدن دولت برای لیک به وظیفه باز کردن

به خدای هیچ یک را اثر آنقدر نباشد که به روی ناامیدی در بسته باز کردن

شجیهایی

حرف ج ، چ ، ح ، خ از حروف مدور به شمار می روند. دایره ی آنها برخلاف حرکت عقربه ساعت نوشته می شود.

شکل ح شباهت زیادی به حالت بدن پرندگان دارد. ح دارای اشکال گوناگونی در نگارش خط تحریری است. این تنوع باتوجه به شکل خاص آن تاثیر زیادی در زیبایی خط دارد.

حرف ح در ابتدای کلمه یا اتصال دارای چهار شکل است.

به حروف ح ، م ، ی ، ه می چسبد.

نخسته حمد جم طراحى جهرم حج

غیر از الف ، ح ، د ، ک ، ل ، م به سایر حروف متصل می شود.

جبار چشم خرداد زرخیز خورشید جهاندار خط جغد خطیب

به حروف الف ، د ، ک ، ل می چسبد.

خانه خداداد جذاب حکمت چلچله

از شکل های خاص ح می باشد که تنهابه ر می چسبد.

خراسان چراغ جراید

ح وسط:

حرف ح در وسط به یک شکل نوشته می شود.

خجریچ نخپال محبوب تصحیح

ح آخر:

به شکل ح تنه‌انوشته می شود و نحوه ی اتصال آن به حرف ماقبلش بستگی دارد.

حجاج یخ صبح

اتصالات: حا، حب، حح، حد، حر، حس، حص، حظ، حع، حف
حق، حک، حل، حم، حن، حو، حه، حی

تمرین:

حامد، حمد، حامی، جان، جم، حسن، پنج، حج، حجاج، حکیم، خراسان، خانه
خروس، خداداد، خرداد، خسرو، خاطره، نجسته، خورشید، جهاندار
خوزستان، خاموش، خسیس، خیرخواه، خرا، جهانگیر، جوانه، جذاب
چلیپا، چشم، رحیم، صفائی، پیچ، محروح، زرخیز، شطرنج، اختر
جمشید، فخر، رحیم، رخساره، چراغ، خیزران، محبوب، احتیاج
یخ، درخشان، میخ، سخن، جاویدان، عراج، حکمت، خطب، حاجت
چلچراغ، چپمه، پنجسر، جیرجیرک، جمه، چلچله، انجشدا

عنایت

چه شود به چهره‌ی زرد من، نظری برای خدا کنی
 که اگر کنی همه درد من، به یکی نظاره دوا کنی
 توشی و کشور جان ترا، تومی و جان جهان ترا
 زره کرم چه زیان ترا، که نظر بحال گدا کنی
 ز تو گرفتار و گرستم، بود آن عنایت و این کرم
 همه از تو خوش بودای صنم، چه جفا کنی چه وفا کنی
 همه جاکشی می لاله کون، زایاغ مدعیان دون
 شکنی پیاله‌ی ماکه خون، بدل شکسته‌ی ماکنی
 تو کمان کشیده و در کمین، که زنی به تیرم و من غمین
 همه‌ی غم بود از همین، که خدای نکرده خطا کنی

هاتف اصفهانی

دال و ر از حروف خرد بشمار می روند.
دال در خط تحریری تنهابه آخر کلمه
یا اتصال می چسبدوبه شکل ر نوشته
می شود.

حرف ر شبیه سینه ی پرندگان است .
ر تنها حرفیست که گاهی روی خط زمینه
وزمانی زیر آن نوشته می شود.
اگر حرف ر قبل از حرف مدوری که به
دندانه چسبیده قرار بگیرد تا زیر خط زمینه
کشیده می شود.

اتصالات حرف د:

بد، حد، سد، صد، طد، عد، فد، کد، لد، مد، ند، هـد

داد بند رشید رش

حرف ر به سه شکل نوشته می شود.
ر ساده یا (ر مرغی) :

ر به تنهایی یا زمانی که به اشکال ح ، ب ، ن ، ک ، ل بچسبد روی خط زمینه نوشته می شود.

زر، بردار، خرد، چرخ، زرده، گرگ، لر

رخنجری : تنهابعداز دال نوشته می شود.

دریا، درد، برادر

ر بلند : با بقیه ی حروف الفبا نوشته می شود. حرف ر متصل به کشیده زیر خط نمی رود.

سرشربیشن نیزار خیر مرد آب طراح طراح صراط صراط

تمرین:

دادار، داراب، دریا، روز، زرتشت، زیبا، رها، داروک، بر، سر، شیر، تیر

نیزه، جدایی، حیدر، رشد، رزاق، رودسر، مدرسه، مراد، ضرب، طراح، حمد
 ژاله، زال، ارژنگ، ناریا، سپر، راه، روان، راز، رامتین، رودخانه، دی
 رستم، ریحان، روزبه، زرد، زمان، زمین، ذره، آزادی، ارزان
 ژیلدا، درود، دلکش، داراب، فرسوده، قصر، امیر، امیر، مرد، ایزد
 ناز، سارا، بازی، حمید، عرفان، ابرو، تمبر، حراج، حسراج، سبز

ایران

ای ایران ای مرزپرکهر ای خاکت سرچشمه ی هنر

دور از تو اندیشه ی بدان پاینده مانی تو جاودان

ای دشمن ارتوسنگ خاره ای من آهنگم

جان من فدای خاک پاک میهنم

مهر تو چون شد پیشه ام دور از تو نیست اندیشه ام

در راه تو کی ارزشی دارد این جان ما پاینده باد، خاک ایران ما

حسین گل کلاب

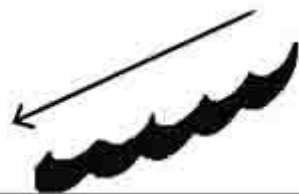

سین و شین از حروف مدور به شمار می روند که دارای دوشکل دنداندار و کشیده هستند.
سین دنداندار:

دنداندار ی اول کوچکتر از دنداندار ی دوم می باشد.

دنداندار هاباشیب کمی به طرف پایین نوشته می شوند.

سین کشیده:

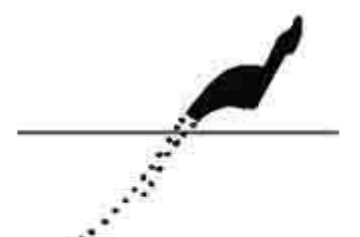
کشیده سین به اندازه ی ۷ تا ۱۱ نقطه می باشد که به صورت یک نواخت و ملایم نوشته می شود.

در نستعلیق تحریری سین به شکل های زیر دیده می شود.

شکل سین در ابتدای کلمه یا اتصال :

قبل از حروف ر، ز، ژ به این صورت تحریر می گردد.

سر، شرافت، سراب

بعدازآن حروف ص ، ط ، ع ، ف ، ق ، ک ، ن ، و نوشته می شود.

شصت ، سطر ، سطح ، سفر ، شقایق ، شکل ، سنگر ، سعید ، سوره

بعدازآن سین و شین یا حروف دندانه دار قرار می گیرد.

شش ، شبستان ، استشمام

بعدازآن اشکال ب ، د ، ک ، ل نوشته می شود.

اسب ، دست ، شد ، شک ، سلام

بعدازآن تنهای معکوس نوشته می شود.

س ، ش

بعدازآن حروف ح ، م ، ه ، ی قرار می گیرند.

سجده ، شمع ، شهد ، سی

حرف سین در وسط کلمه یا اتصال :

دراین حالت شکل سین مانند شکل‌های بالا بوده و متناسب با حرف بعدش نوشته می شود.

حرف سین در آخر کلمه یا اتصال :

س

به صورت متصل یا تنه‌ها نوشته می شود.

درس، پارس، آرش، سرکش، بخش

اتصالات : سا، سب، سج، سد، سر، سس، سص، سطا، سع،
سف، سق، سک، سل، سم، سن، سو، سه، سی

تمرین :

سالار، سروش، سیادش، سلیمان، شیدا، شیوا، شهرزاد، شکوفه
سهراب، شهاب، شمع، شفیق، سمیع، نسیم، شمشاد، گلشن، شیفته
چشمه، مشکین، اشک، نشسته، شستن، شیشه، شمشیر، شبنم، سپر، ستور
آسمان، آسان، شکل، شمیم، سراسیمه، دانشمند، شیرین، شیوا
سارا، ساغر، سایه، سپیده، ستاره، سهیلا، شادی، شعله، شاهکار
شکار، شکوه

منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن

مژدگانی

شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان

که به مژگان شکنند قلب همه صف شکنان

مست بگذشت و نظر بر من درویش انداخت

گفت ای چشم و چراغ همه شیرین سخنان

تاکی از سیم و زرت کیسه تهی خواهد بود

بنده ی من شو و بر خورز همه سیم تان

پیر پیمانه کش ماکه روانش خوش باد

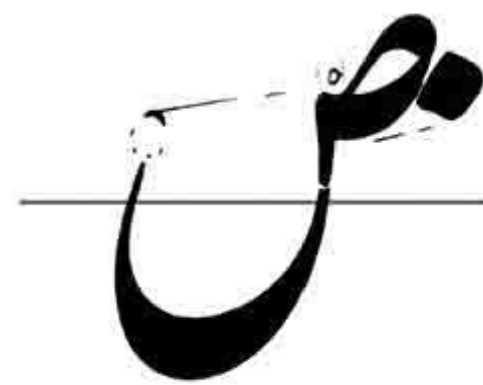
گفت پر هیز کن از صحبت پیمان شکنان

با صبا در چمن لاله سحر می گفتم

که شهیدان که اند این همه خونین کفنان

حافظ

ص و ض از حروف مدور به شمار می روند.
در نوشتن ص منحنی و یک دست بودن آن
اهمیت زیادی دارد.

حرف ص در ابتدا، وسط و انتهای کلمات یا اتصالات به یک شکل نوشته می شود. نحوه ی
اتصال آن بستگی به حرف قبل و بعدش دارد. حرف قبل از ص باید بستری ایجاد کند که
منحنی ص در آن قرار گیرد.

محصول ع عصمت م مصباح

ص دارای دندانه ی مخصوص به خود است. این دندانه در اتصال به همه ی حروف واضح
نوشته می شود اما در اتصال به حروفی مانند ر، ح، ه، م به جهت نحوه ی اتصال
تغییر می کند.

صح، صحیح، صبا، ضم، ضرب، ضمیمه

اتصالات: صا، صب، صح، صد، صر، صس، صص، صط،

صع، صف، صق، صک، صل، صم، صن، صو، صه، صی

تمرین: صدا، صداقت، صابر، صبحگاهان، مصرع، صادق، صلابت، حوض

مصدق، وضو، صابر، صدق، صبر، صبح، مخصوص، متخصص،

صلاه، بصیر، محض، قاضی، تصحیح، ضمیر، عصمت، صبح، ضعیف،

صمد، صاعقه، قبض، بغض

اشک تیم

روزی گذشت پادشاهی از کذرکهی
 فریاد شوق بر سر هر کوی و بام خاست
 پرسید زان میان یلی کودکی تیم
 کاین تابناک چیست که بر تاج پادشاست
 آن یک جواب داد چه دانیم ماکه چیست
 پیدا است آنقدر که متاعی گرانهاست
 نزدیک رفت پیر زنی کوژ پشت و گفت:
 این اشک دیده ی من و خون دل شماست
 ماراه رخت و چوب شبانی فریفته است
 این گرگ سالهاست که باگله آشناست
 آن پارسا که ده خرد و ملک رهزن است
 آن پادشا که مال رعیت خورد که است
 بر قطره ی سرشک تیمان نظاره کن
 تا بنگری که روشنی کوهر از کجاست

طا و ظا از حروف خرد بشمار می روند.
 انتهایشان روی خط زمینه قرار می گیرد.
 ط ترکیبی از ص و الف است. نحوه ی اتصال
 الف باید هم جهت با حرکت ط باشد.

ط به سه شکل در ابتدا و میان کلمه یا اتصال نوشته می شود.

بعد از آن حروفی که حالت بالا رونده دارند مانند الف ، د ، ک ، ل و دندانیه ی گرد می آید.

طاهر ، طه ، طاک ، ظل

به حروف ب ، س ، ص ، ط ، ع ، ف ، ق ، ن می چسبد.

طیب ، طشت ، طص ، طاء ، طعام ، طفل ، منطق ، طاب

به اتصالات پایین رونده ی حروفی مانند ر ، ح ، م ، ه ، ی متصل می شود.

طراح ، طحال ، منظم ، منظومه ، طهران ، طی

ط آخر :

حرف قبل از ط باید فضای لازم را برای قرار گرفتن سر ط ایجاد کند. ط به صورت کشیده دارای رسم الخط زیبایی است.

خط ، عطا ، مط ، خطر ، عطر ، سطر ، لخط ، لخطه

اتصالات: طا، طب، طح، طد، طر، طس، طص، طظ، طع، طف
طق، طک، طل، طم، طن، طو، طه، طی

تمرین:

ظاهر، طاووس، طلا، طولانی، طوطی، طبیعت، طبقه، طالبی، جبل، طعمه،
اطلاعات، حیاط، مطالب، خط، مظلوم، نظم، ظاهر، وظیفه، فاطمه،
قطار، ظاهر، ظهور، مصطفی، ظر، اخلاص، اطراف، مصطبح، قسطنطنیه، ظهور
رطل، رطب، طارم، طلعت، منظوم، نظر، ظفر، اطّار، اظهار، نظره

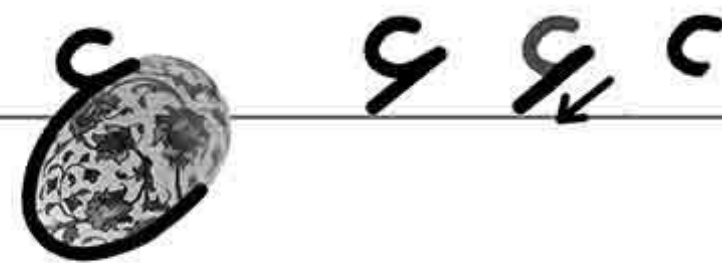
آنگه هلاک من همی خواهد و من سلاقتش
هرچه کند به شایه‌ی کس ننگد ملاقتش
میوه نمی دهد به کس باغ تفرج است و بس
جز به نظر نمیرسد سیب درخت قاشتش

جنگ نمی کنم اگر دست به تیغ می برد
بلکه به خون مطالبست هم نلنم قیامتش
کاش که در قیامتش بارد گردید می
کانه گناه او بود من بکشم غرامتش

عین از حروف مدور می باشد. رسم الخط بیضی آن خلاف جهت عقربه های ساعت است. شکل سرع شبیه ۶ است که بادو حرکت نوشته می شود.

ع به چهار شکل در ابتدای کلمه یا اتصال دیده می شود.

به حروفی که حالت بالا رونده دارند مانند الف ، د ، ک ، ل و دندان می چسبد.

عالم ، عدل ، عکس ، علت ، عبید

به اشکال ب متصل می شود.

عب ، عب

به حروف س ، ص ، ط ، ف ، ق ، ن می چسبد.

عشق ، عصر ، عطر ، غفلت ، عقل ، غنی

ع

به حروفی که حالت پایین رونده دارد مانند ر، ح، م، و، ی متصل می شود.

عرفان، عجز، غم، عود، عی

ع وسط:

ع در وسط کلمه یا اتصال شکل منحصر به فردی دارد. این شکل ترکیبی از کلاه الف و سر ح می باشد.

ح

معبد، معراج، سعید، جسد، تعلیم، قصر

اتصالات: عا، عب، عح، عد، عر، عس، عص، عط، عع، عف، عق، عک، عل، عم، عن، عو، عه، عی

تمرین:

علی، اعلا، رعد، رعنا، عرض، علم، معلم، غیبت، عشق، عرفان
غفار، نعمت، غار، عجیب، عهد، غرق، معشوق، مغفرت، مغضوب، مستغنی
معما، معصوم، سمیع، جمع، ممنوع، ممتنع، عمران، اعلام، عواطف، معراج
مغرب، عقرب، عزت، تهنید، معامده، معین، منبع، غیرت
استعداد، مسعود، بعید، فعل، شعور، مغایر، چراغ، اعتماد
متعهد، معتمد، معذرت، مغرور، سعدی، کعبه، تعادل، تغییر

ن

بشنوا زنی چون حکایت می کند

وز جدایی ما شکایت می کند

کز نیستان تا مرا بریده اند

تا بگویم شرح درداشتیاق

سینه خواهم شرح از فراق

روزگاری باز جوید وصل خویش

هر کسی کو دور ماند از اصل خویش

وز درون من نجست اسرار من

هر کسی ازطن خودش دیار من

لیک چشم و گوش را آن نور نیست

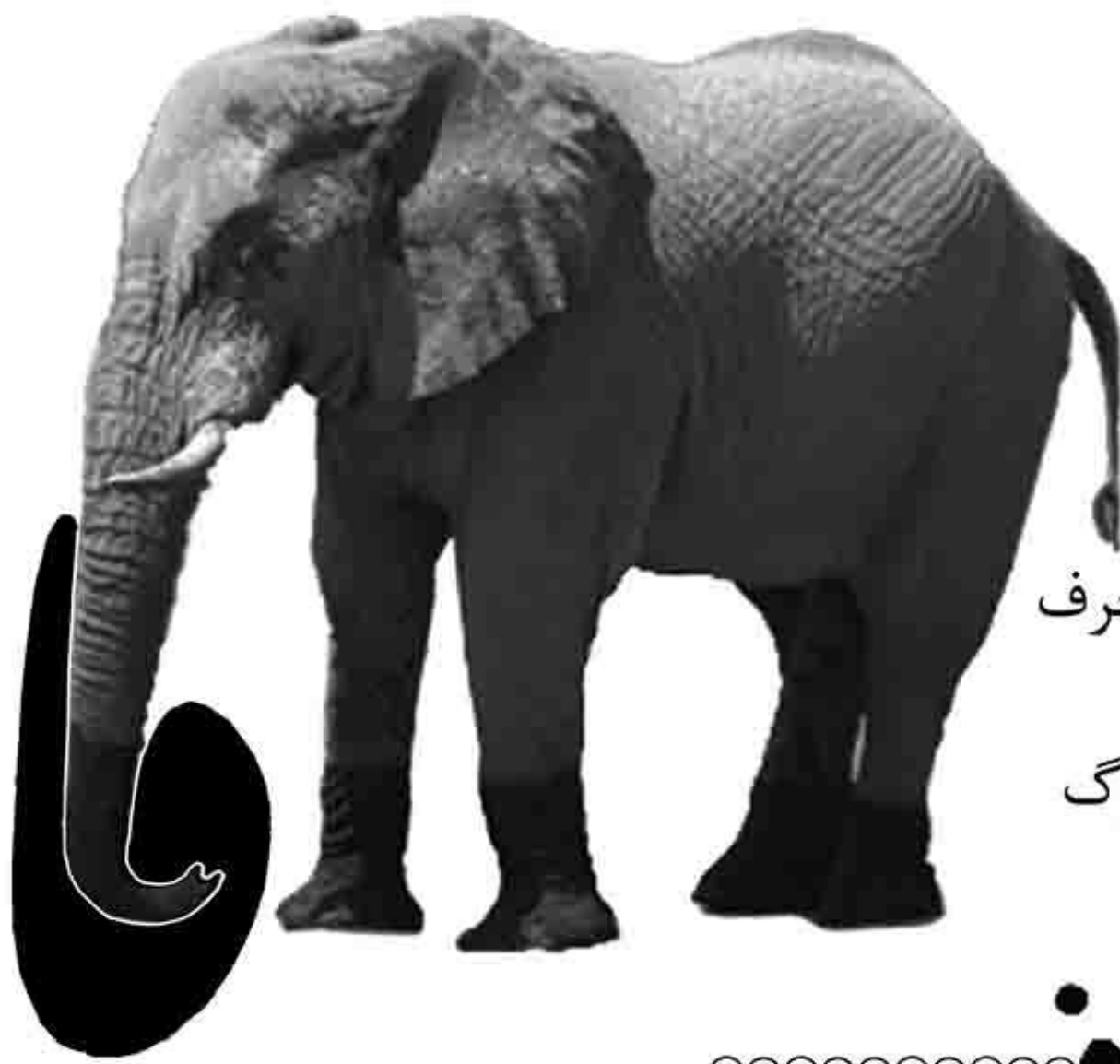
سر من از ناله ی من دور نیست

پس سخن کوتاه باید والسلام

در نیابد حال پخته هیچ خام

مولانا

ف

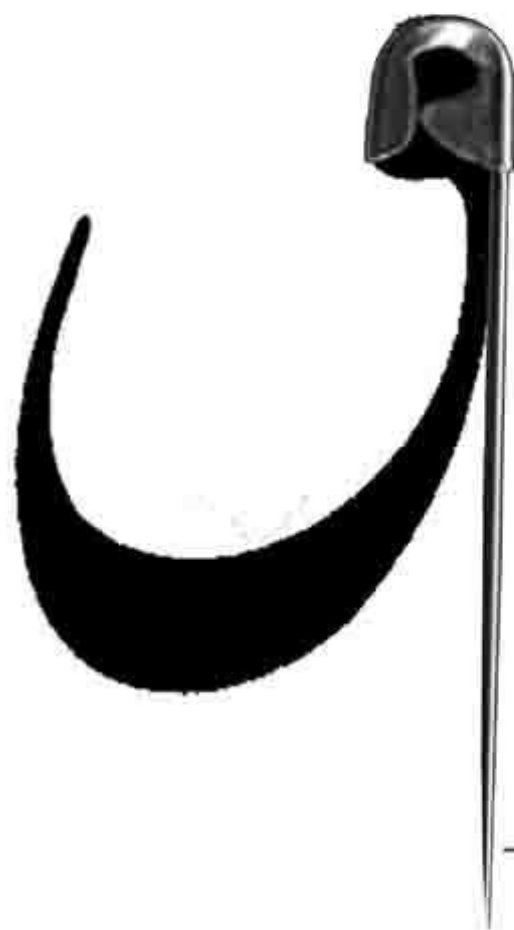
ف از حروف کشیده به شمار می رود. این حرف از ترکیب سر واو و ب به وجود می آید. ف در دو اندازه ی کوچک (۴ تا ۶ نقطه) و بزرگ (۹ تا ۱۱ نقطه) نوشته می شود.

ف ف

سر ف باد و حرکت نوشته می شود. تحریر ف باید به نحوی اجرا گردد که در پایان سر ف توپر شود.

ف ف ف ف ف ف

ف در رسم الخط اشکال مختلفی ندارد. همواره توپر نوشته می شود مگر زمانی که در وسط کلمه یا اتصال قرار بگیرد در این حالت تو خالی نوشته می شود.

ق فقید، قلقله، اتفاق، فلفل، مقام

حرف ق:

ق از دسته حروف مدور محسوب می شود که از ترکیب سر واو و ن به وجود می آید. نگارش آن در ابتدا یا وسط کلمه و اتصال شبیه ف می باشد.

اتصالات: قا، فب، فح، فد، فر، فس، فص، فظ

فح، فف، فق، فک، فل، فم، فن، فو، فه، فی

تمرین:

فردا، فرهنگ، فهمیده، قصر، رقم، قاصدک، عقل، نقطه، قصه، قبول

رقیب، مقبول، اقمار، عقیده، فروهر، قذیل، رقیب، نفع

دقر، فرمانده، فیل، تقدیم، تفریق، سقر، اقتدار، قسم، فندق، عفو،
 قلب، قطره، طفل، قصر، قفل، گفت، فقید، قشنگ، اتفاق، قلقله،
 فرخنده، قربان، قوس و قزح، فلفل، تفکر، مقام، اثمار، قهرمان، قدس
 محفل، فقیر، گفتگو، تحقیق، نقش، لطف، کف، نجف، حرف،
 صدف، برف، فلک، قمقمه، قلمه، قفلک

قیامت قیامت ای قیامت قیامت

مرغ سحر

قیامت میکنی باقد و قامت

مرغ سحر ناله سرکن

موزن کر بپسند قامت را

داغ مرآتازه ترکن

به قد قامت بساند تا قیامت

زآه شرربار این قفس را

بر شکن و زیر و زبر کن

بلبل پر بسته ز کنج قفس در آ

نغمه ی آزادی نوع بشر سرا

وز نفسی عرصه ی این خاک توده را

پر شرر کن

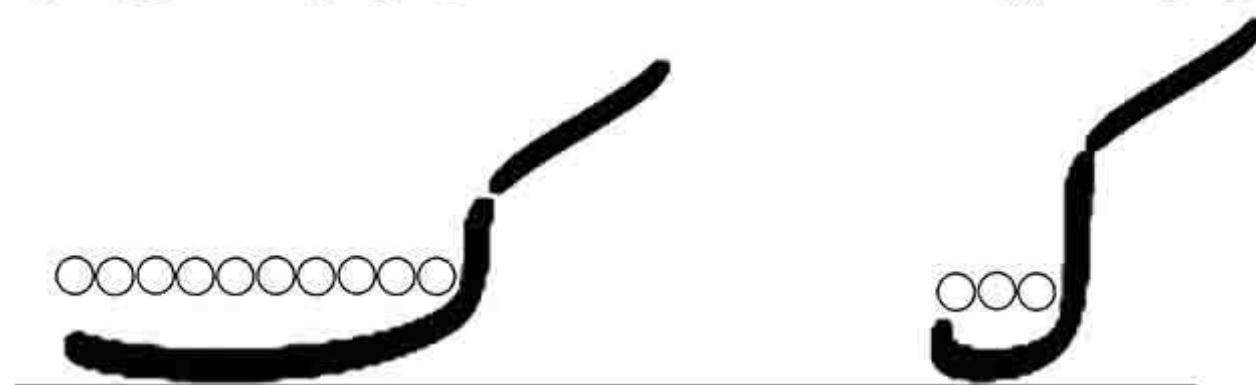

ظلم ظالم جور صیاد ای خدا ای فلک ای طبیعت

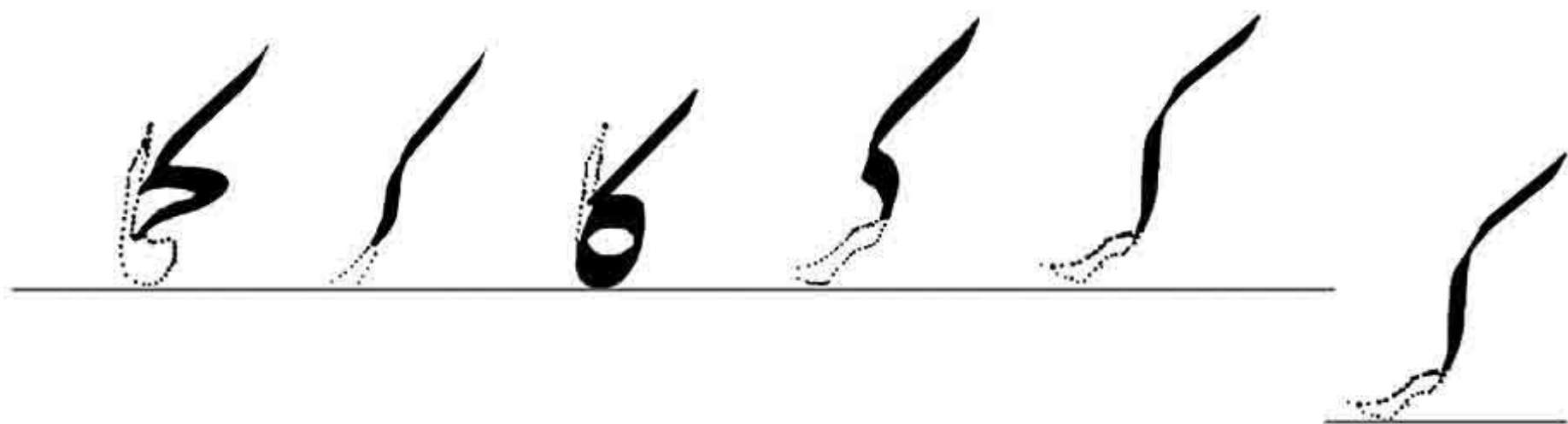
آشیانم داده برباد شام تاریک ما را سحر کن

کاف و گاف از حروف کشیده می باشند که از ترکیب الف و ب به وجود می آیند. ک دارای دو شکل کوچک و بزرگ است. ک کوچک با الف چهار نقطه ای و ب سه نقطه ای نوشته می شود و ک بزرگ با الف سه نقطه ای و ب نه الی یازده نقطه ای نوشته می شود.

ک در ابتدای کلمه یا اتصال به پنج شکل دیده می شود.

کاف الفی : بغیر از حروف الف ، ک ، ل به همه ی حروف می چسبد.

کبریا ، کج ، کدبانو ، گردش ، کشاورز ، کض ، کط ، کعبه ، گفت ، گمان ، کندو ، گود ، گهواره ، گیوه

کاف دالی : به همه ی حروف بعد از خودش متصل می شود.

کبیر ، کجاده ، گدا ، کرنا ، کشف ، کص ، کط ، کعبه ، کفش ، قق ، گمراه ، گنجشک

کوبیار ، کهربا ، گیتار

ک

کاف گرد : به حروف الف ، ک ، ل می چسبد.

کامیار ، گلک ، گل

ک

کاف الفی کوتاه : با کشید های س ، ش نوشته می شود.

کشتی ، کشیر ، اکیر ، گشایش ، گس

ک

کاف جیمی : تنها زمانی که بعد از ک حرف م وبعد الف ، ک ، ل بیاید نوشته می شود.

کمال ، کمانچه ، کماک ، گمگشته ، کمل

کاف وسط :

ک در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.

ک

ک

ک گرد : بعد از آن الف ، ک ، ل می آید و قبل از آن همه ی حروف غیر از ک و ل قرار می گیرند.

پگاه ، حکایت ، شکار ، عکاس ، نکاهی ، نگاه ، مکار

ک

کاف الفی : غیر از الف ، ک ، ل به بقیه ی حروف قبل و بعد از خودش می چسبد.

بکر، جلر، شکبا، علس، تفکر، ملعب، حکیمی، نگه دار

ک

کاف دالی : به همه ی حروف قبل و بعدش غیر از الف ، ک ، ل متصل می شود.

یکجا، بنو، شبگیر، مک، مشکوک، تگرگ، حکم، مشتی

اتصالات :

کا، کب، کح، کد، گر، کس، کص، کلا، کغ، کف، کق، گل

کم، کن، کو، کی
سحر کنخشکان در جیجیکند

تسبیح خدای لاشریکند

تمرین :

کار، کبوتر، کارگر، کلمه، ملک، کلاه، گلبرگ، چکاوک، کوچه، گلکاری، کلاس
کمانچه، کنج، کرک، کعبه، کمر، یکاوس، کاوه، کیتی، کیسو، کنجاو، کنخشک، مشکل
گل، کامکار، کیمیاگر، کیهان، کمان، کمال، کهنه، کهر، گفتگو، شکارگاه،
گمشده، کماکان، شگرد، چنگ، کاوشگر، کرگدن، داروک، نگارش،

ملکا

ملکا ذکر تو گویم که تو پاک و خدایی

ز روم جز به همدان ره که تو ام راه نمایی

همه درگاه تو جویم همه از فضل تو گویم

همه توصیف تو گویم که به توصیف سزایی

بری از رخ و کدازی بری از درد نیازی

بری از بیم و امید بری از چون و چرایی

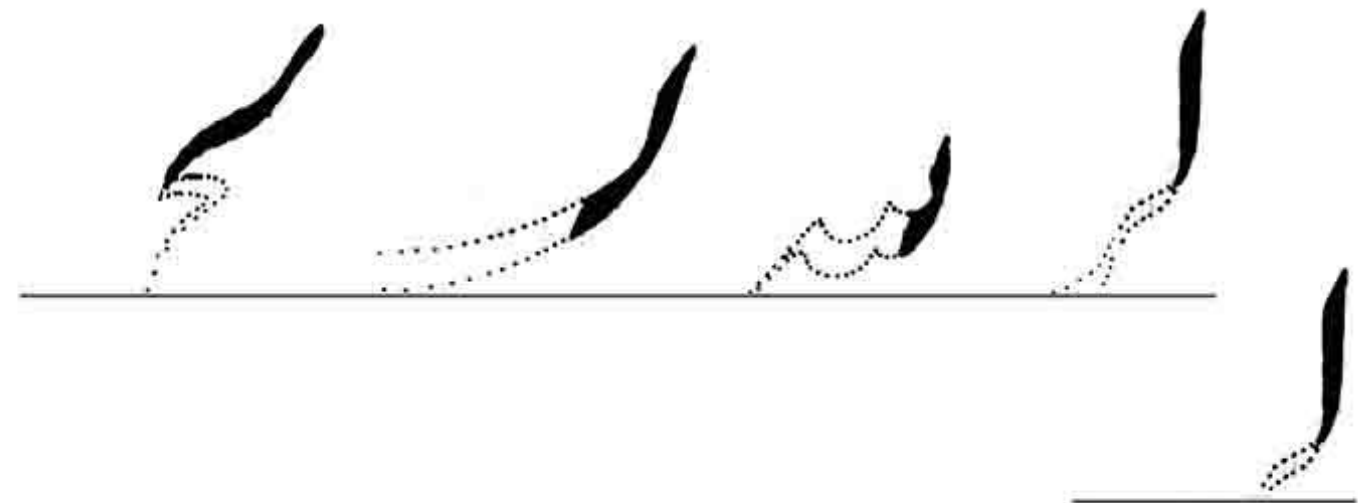
توان وصف تو گفتن که تو در فهم نیایی

توان شب تو گفتن که تو در وهم نیایی

سنایی

حرف لام از حروف مدور محسوب می شود. از حرف الف و ن به وجود می آید و ارتفاع آن هفت نقطه می باشد.
ل در ابتدای کلمه یا اتصال به چهار شکل دیده می شود.

لام الفی : به همه ی حروف غیر از کشیده ها می چسبد.

لاله، لبریز، لجوج، لذت، لرستان، لسان، لص، لطمه، لغزش، الفت،
دلق، الک، لنگر، الوار، لهج، لیمو

لام الله : مخصوص کلمه ی الله است و کوتاهتر از حد معمول نوشته می شود.

الله

لام کوتاه : قبل از حروف کشیده نوشته می شود.

شکر، السلام

شبه کلاه الف می باشد و قبل از حروف ج، چ، ح، خ نوشته می شود.

لحظه، بجه، بجستیک، نخته، پک

لام وسط: به شکل لام الفی به حروف قبل و بعدش می چسبد.

لال، طلال، شلیل، صلابت، رطل، غلتان، فلق، قله، کلیم

ملل، نلی، هلاهل، یلدا

اتصالات: لا، لب، لح، له، لر، لس، لص، لط، لع، لف، لق، لک،

لل، لم، لن، لو، له، لی

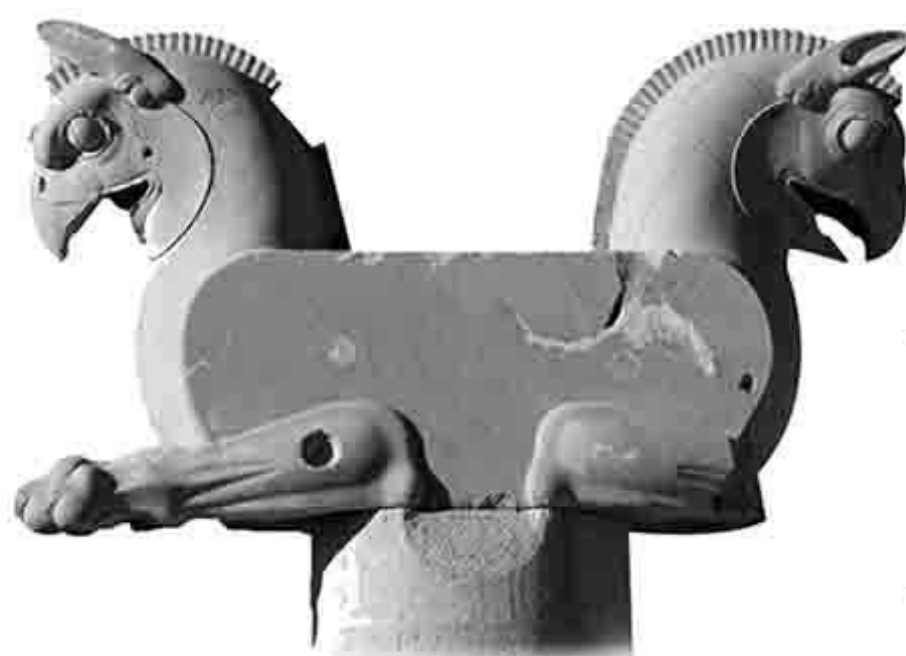
تمرین:

لاله، لطف، لک لک، شکر، لایچان، لبالب، لیوان، لبریز، لحظه، کمال

الحق، قلعه، علیه السلام، علیهم، سنبل، سلیمان، جلیل، اسلام، وکیل، قلم

مجلس، تنخ، گلچهره، طلعت، مجلل، محفل، بلبل، مشکل، لاله و لادن، بلا

گل

وقتی تو بیخ را با تجمید پایان می دهی افراد در باره ی

رفتار و عملکرد خود فکر می کنند رفتار و عملکرد شما.

هنگام سپیده دم خروس سحری
دانی که چراهی کندنوحه گری
یعنی که نمودند در آیینی صبح
کز عمر شبی گذشت و توبی خبری

ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست

بی باده ارغوان نمی باید زیست

این سبزه که امروز تماشا که ماست

تا سبزه خاک ما تماشا که کیست

این قافله عمر عجب می گذرد

در یاب دمی که با طرب می گذرد

ساقی غم فردای حریفان چه خوری

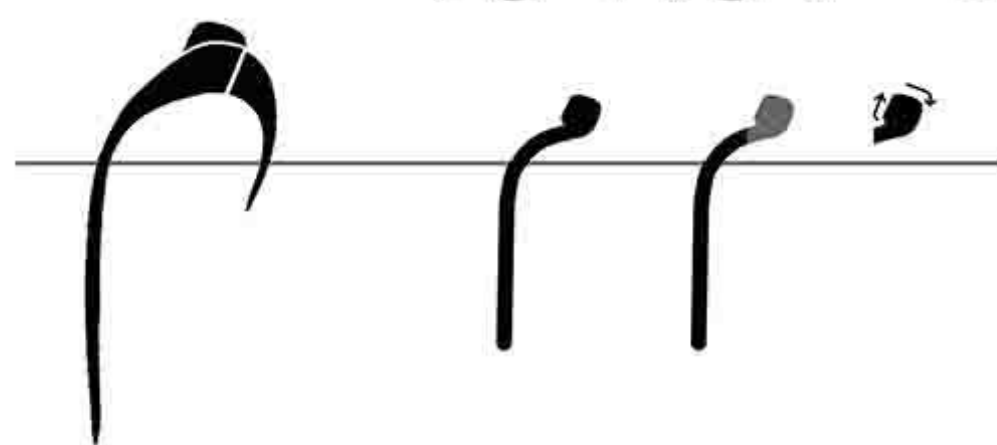
پیش آر پیاله را که شب می گذرد

خیام

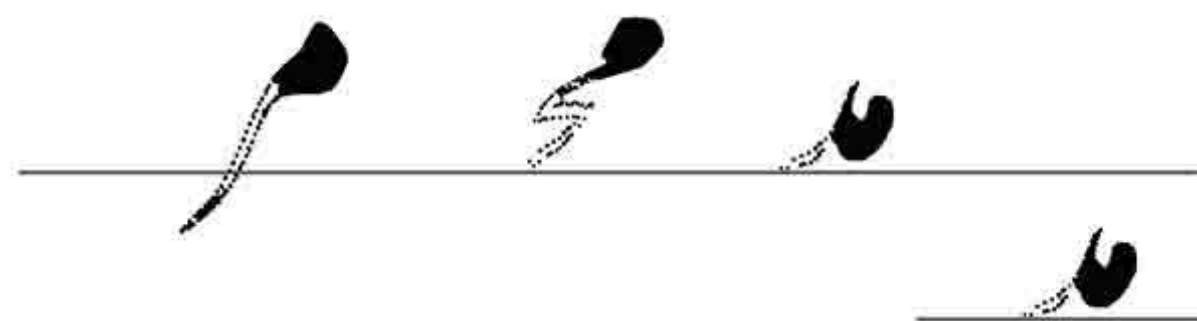

حرف میم در هیچ یک از گروههای خرد، کشیده و مدور قرار نمی گیرد. ابتدای م شبیه مربع است. الف آن به اندازه ی پنج نقطه می باشد. اتصال ابتدای م به الف آن بامحنی ملایمی صورت می گیرد که اگر در جهت عکس آن را ادامه دهیم حرف ل معکوسی پدید می آید.

مرد

م در ابتدای اتصال یا کلمه به سه شکل نوشته می شود.

به حروف الف، د، ک، ل، ه (آخر) و دندانه ی گرد می چسبد.

مادر، مدرسه، مکان، ملایم، مه، مین

قبل از حروف ح، م، ه، ی نوشته می شود.

محمود، مجلل، مخمل، ممارست، مهر، مهد، می، توان، می

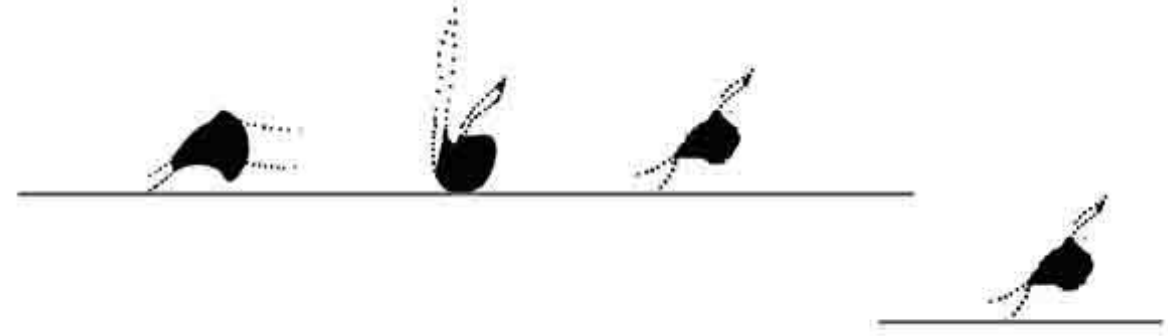

به بقیه ی حروف متصل می شود.

مینا، مراد، مشهد، مصر، مطلب، معبر، مفرد، مقام، منور

میم وسط :

م در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.

غیر از کشیده‌ها تقریباً همه ی م های وسط را می توان با این شکل نوشت.

تمدید، حمد، ثمر، سمت، صمد، طماع، طعمه، فنا، قمر، کما، مسلمان

مما، نما، بدم، سیما

مخصوص اتصال به الف است اما برای دیگر حروف نیز بکار می رود.

بمدت، تمدید، محمد، سماوات، صمد، طماع، عمل، اقمار، گمان، دله

نمایش، همه، ایمان

شمع، سعاد، ششیر، عسر، قسم، خسر، ضمیر

تمرین :

مادر، مهر، مروارید، مهربان، ملکه، مریم، میلاد، مژگان، مهتاب، غمگین ،

نمایش، همه، هنرمند، همسایه، همراه، حمید، نمونه، دمام، محمد، مطبوعات، نیما

مهر انگیز، ملک، مهد، میزان، مکتوب، میثم، مطبخ، جمشید، ماندگار، شمشاد

شمعدان، سماوات، غم، قسری، اخسو، ضمایر،

خانه ی دوست

خانه ی دوست کجاست؟ در فلق بود که پرسید سوار

آسمان مکشی کرد.

رہگذر شاخه ی نوری که به لب داشت

به تاریکی شنها بخشید

و به انگشت نشان داد سپیداری و گفت:

نرسیده به درخت،

کوچه باغی است که از خواب خدا سبز تر است

و در آن عشق به اندازه ی پرهای صداقت آبی است.

می روی تاته آن کوچه که از پشت بلوغ سربه در می آرد،

پس به سمت گل تهایی می پیچی،

و قدم مانده به گل،

پای فواره جاوید اساطیر زمین می مانی

و ترا ترسی شفاف فرامی گیرد.

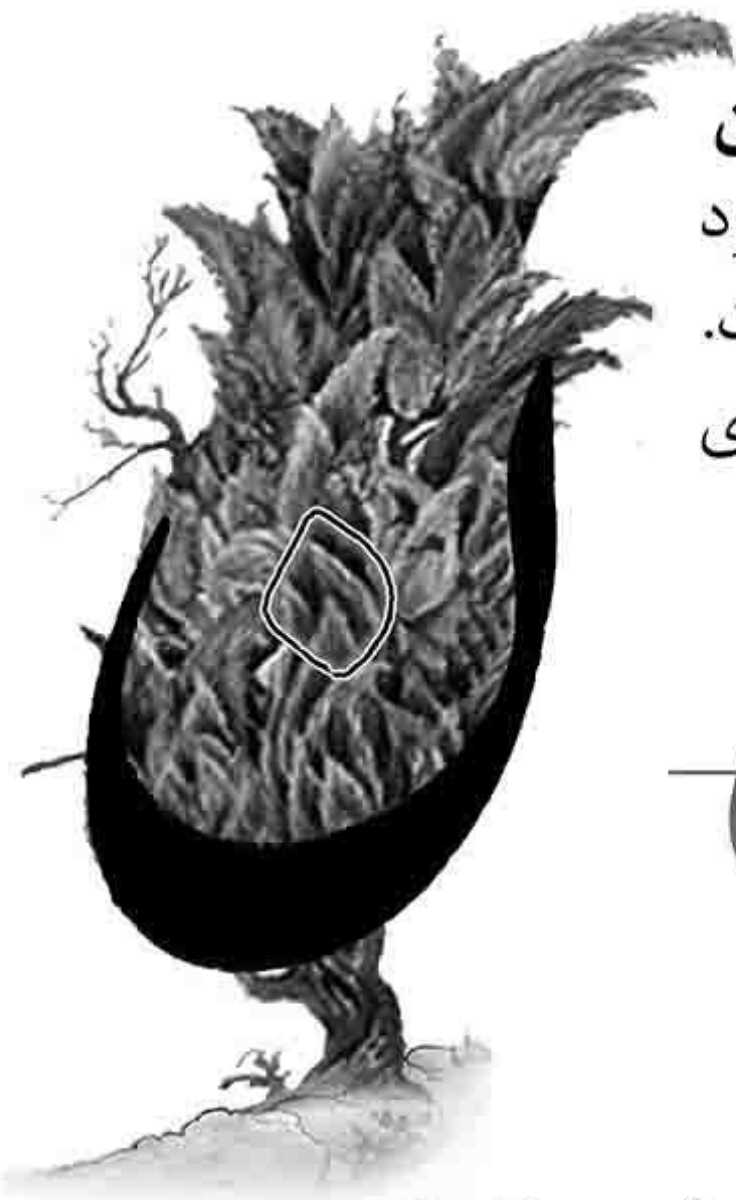
در صمیمیت سیل فضا خش خش می شنوی:

کودکی می بینی

رقه از کاج بلند ی بالا، جوجه بردارد از لانه ی نور

و از آدمی پرسید خانه ی دوست کجاست؟

ن از دسته حروف مدور به شمار می رود. ن با دو حرکت الف کوتاه و دایره نوشته می شود. منحنی ن کمی به سمت چپ متمایل است. همه ی حروف مدور با کمی تفاوت با دایره ی ن نوشته می شوند.

ح س و ع ل ی

اشکال ن در ابتدا و میان کلمه یا اتصال شبیه ب می باشد.

ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن

نال، نسیم، نخیر، نیالود، نیز، نم، فی زار، نیما، نن، نفیر

ن ن ن ن ن ن

نبیند، پند، پنجره، طاب، طنز

اتصالات: نا، نت، نخ، ند، نر، نس، نص، نط، نع، نف، نق، نک، نل

نن، نو، نه، نی

تمرین: نارون، نیرو، نماز، زکس، نفر، نقر، نقاش، نیکو، ونداد

نگین، نیلوفر، نرمسان، کمین، نمونه، انتظار، ستور، قر، نیمروز،

نیک نام، طاز، نوشدارو، مانا، نیستان، نگاه، نیرو، نسترن، ندا

نردبان، نجوا، انوار، طولانی، تونل، نیکی

حرف واو از جمله حروف خرد به حساب می آید. شبیه دال می باشد. ارتفاع و دونقطه است و بایک حرکت نوشته می شود. و تنها به آخر کلمه یا اتصال می چسبد.

واو به کشیده هانمی چسبد.

شورطو عوفو

اتصالات :

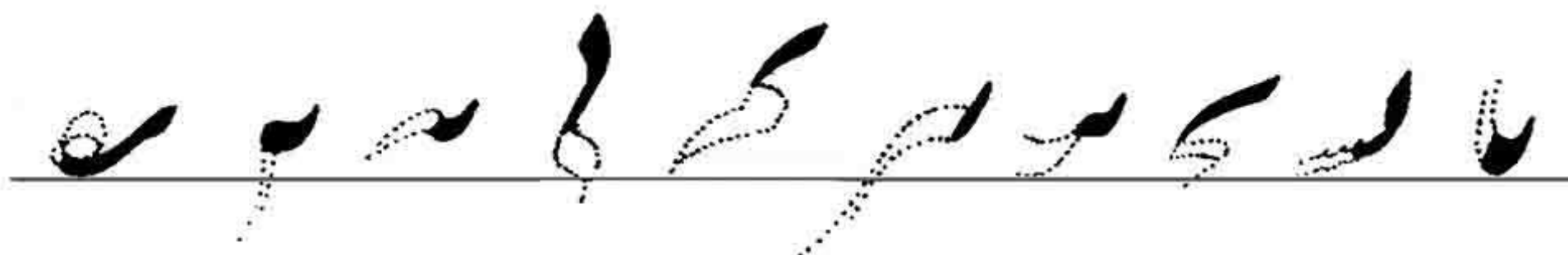
بو، جو، سو، صو، طو، عو، فو، کو، لو، مو، نو، هو، یو

ی از حروف مدور می باشد. با سه حرکت نوشته می شود. ارتفاع آن پنج نقطه و دارای دوشکل عادی و معکوس است. حرف ی در ابتدا و میان کلمه شبیه اشکال ب نوشته می شود.

ی در ابتدا و میان کلمه یا اتصال :

یام، یسار، یحیی، دیبا، شیر، یم، دایی، دینم، مین، وینفر

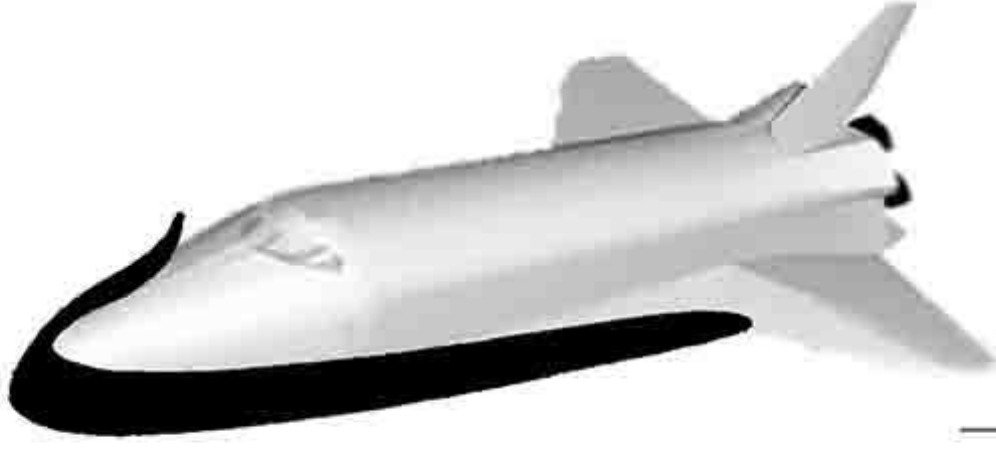
ی وسط :

بیند، بید، بیم، طیر، نیزه

ی آخر:

ی درپایان کلمہ یا اتصال بہ دو صورت عادی و معکوس نوشتہ می شود. ابتدای ی معکوس شبیہ ر است کہ بہ کشیدہ ی آن می چسبد.

ی

دی، راه، مانی، خداے، معنی

کاشے، عرفانی، مانے، آرے، ناجے، مانے، راعے

اتصالات:

یا، یب، یخ، ید، یر، یس، یص، یط، یع، یف، یق، یک، یل

یم، ین، یو، یہ، یی

تمرین:

وال، بوران، دود، شور، طوبا، عود، فولاد، قو، کودال، لولا، چوپان

رود، یاد، ادیب، شیخ، دیدار، ایران، ایست، یصار، بيطار، چینی، خیس،

جیران، یمین، یوسف، مسیح، هیوا، امیر، سیراب، شیراز، سیلاب، طھو

ضیافت، میدان

غم عالم نصیب جان ما بے

بدور ما فراغت کیمیا بے

رسد آخر بد زمان در دہر کس

دل مابی کہ دردش بی دوا بے

ترانه زندگی

صبح و جیغ آفتاب ناله‌ی کلاغ‌پیر
های و هوی جنگل و قلّه‌های برگ‌گیر
وسعت تمام دشت زیر چتر آسمان
بارش مدام نور در میان آبلیر
رقص شاخه‌های بید در مسیر باد صبح
یک دوا بر کولی سرخوش بهانه‌گیر
از شمیم عطر خاک مست گشته آسمان
پرکر شده می شوند لاله‌های سربه‌زیر
آبشار رنگ‌هایک نفس ترانه خوان
دل بدام شادی جاودانه شد اسیر
کاروان روز و شب بی بهانه در گذر
زندگی ترانه ایست نغمه خوان و دل‌پذیر

ه

ه از حروف خرد محسوب می شود.
از اشکال متنوعی برخوردار است که
استفاده ی از آنها به زیبایی خط
می افزاید .

ه دو چشم :

باسه حرکت نوشته می شود.

ه در ابتدای کلمه یا اتصال به چهار شکل دیده می شود.

ه ه ه ه ه ه

به همه ی حروف غیر از الف ، د ، ر ، ک ، ل متصل می شود.

هب ، هجر ، هشت ، هضم ، هط ، هع ، هفتم ، همه ، رهن ، هومن ، هه ، هیوا

ه

قبل از اشکال ر نوشته می شود.

هر ، هزار ، هزار

ه

به همه حروف می چسبد.

هسادی ، اهتمام ، هجران ، هدهد ، هرم ، هستی ، هص ، هط ، هع ،

هق ، هکتار ، هلو ، هند ، هور ، هه ، هسیم

ه

قبل از حروف الف ، د ، ک ، ل می آید.

هایل ، ایدا ، بکر ، هله

ه در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.

ه هفتی : به همه حروف متصل می شود.

بها، تهمت، جد، سهراب، صها، طهران، عما، قهرمان، گهر، لهراسب،
مهر، ننگ، تیهو، هما، فیها

ه دو چشم : به همه ی حروف می چسبد.

بها، تهمت، جد، سهراب، صها، طهران، عما، قهرمان، گهر، لهراسب، مهر
ننگ، تیهو، هما، فیها

ه قلبی : بیشتر قبل از کشیده هانوشته می شود اما در بقیه حالات هم متداول است.

بها، تهمت، جد، سهراب، صها، عما، ننگ، تیهو
هما، فیها، لهراسب، مهر

ه آخر : شبیه کلاه الف است و غیر از الف، د، ر، و به انتهای کلمه یا اتصال می چسبد.

ماه، هبه، لجه، دنده، زیره، پادشه، صه، طه، زاغه، زرافه، مکه، الله، چله،
دیننه، جاده، چچمه، کله، همسایه،

تمرین :

اهورا، هدیه، هوشنگ، هستی، همیشه، هفتاد، هجران، هراس، همدم،

هسج، فریاد، ملو، همراه، تهران، بهرام، شهید، بادی، فحسیم، لهراسب،
 بهارستان، جهاد، یگانه، شاهنامه، کلر، طرفه، نامه، قننه، هبوط، همهمه،
 واهی، بلابل، هلمله، طهران، مهر، قهرمان، کهر،

شب هجران

شب هجران دلم از ناله‌ی حسرت شاداست
 چه توان کرد که فریاد رسم فریاد است
 سهل کاریست به قراک سرما بستن
 صید رازنده گرفتن هنر صیاد است
 هر متاعی که بود قیمت و قدری دارد
 آنچه با خاک برابر شده استعداد است
 لوح تعلیم ز آئینه به پیشش مگذار
 طوطی خطا تو در مشق سخن استاد است
 از سواد ورق لاله چین شد روشن
 که سیه بجای و خونین جگری همزاد است

صائب تبریزی

قواعد سطر نویسی :

آخرین حرف یا کلمه هر جمله ، سطر یا مصرع بالاتر از خط زمینه نوشته می شود.

رسید مرده که ایام غم نخواهد ماند

زندگی حس غریبست که یک مرغ مهاجر دارد

سلامت را نمی خواهند پاسخ گفت که سرهاد گر بیان است

وجود کشیده در سطر باعث زیبا تر شدن آن می شود.

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

کشیدن اولین حرف سطر صحیح نیست.

سکوت سرشار از ناگفته است

سکوت سرشار از ناگفته است

بهترین جابرای کشیده در سطر و مصرع :

⑤ ③ ① ② ④

○ ○ ● ○ ○

○ ● ○ ○ ○

○ ○ ○ ● ○

● ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ●

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

درجملات یامصرع های بلند دویاچندکشیده می تواند به زیبایی نگارش بیفزاید.

○●○○●○

به مژگان سیه کردی هزاران رخسہ در دقنم

عشق اسطہرلاب اسرار خداست

ای کاروان آهسته ران کارام جانم میرود
الهی اگر کاسنی تلخ است از بوستان است و اگر عهد الله گناهکار از دوستا^ن

برای زیباتر شدن سطر می توان بعضی از حروف رادر روی حروف دیگر نوشت. این کارنبایدبه روان خوانی نوشته لطمه بزند.

هست چار دوی انسان، مقابل معجزه‌ری طبعی است.

کودکان فرمان شکران چلی هستند که خداوند آنها را برای شادمانی آفریده است.

شَدَن بِنِ بْنِ جَاهِدٍ اَمْرًا كُشَاوَةً مِنْ حِمَارٍ وَتَقْدِيرًا جَامِعًا مِنْ رُقَى زَيْبَرٍ .

هزار سلطنت دلبری بدان نزد

که خویش تن به بند در دلی بکنجانی

از خوشبختی ها اخلاق نیکوست .
پیامبر اکرم

هر چیز محتاج عقل است و عقل محتاج ادب .
حضرت علی

مثل خورشید باش که اگر خواستی بر کسی هم نتابی توانی .
زرتشت

هر که نیک نهاد و پاک مش و کوشاست به هر آنچه سزاوار است می رسد
بزرگمهر حکیم

اگر می خواهی هستی را بشناسی خود را بشناس
سقراط

خردمند آنچه را می داند نمی گوید و آنچه را بگوید می داند
ارسطو

تواضع زردبان بلند است .
شکسپیر

امیدنان روزانه ی آدمیست .
تاکور

نیرومند ترین مردم کسی است که خشمش را نلکه دارد
افلاطون

یا چنان نمای که هستی یا چنان باش که می نمایی .
بایزید بسطامی

انسان تنها مخلوقی است که نمی خواهد همان باشد که هست .
آلبر کامو

اگر سخن چون نقره است خاموشی چون زیربجاست .
لقمان حکیم

سعادت بجز خدمت خلق نیست .
سعدی

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
 عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

خداوند کسی است که جزا و خدایی نیست؛ زنده‌ی پاینده است
 نه غنودن او را فسر بگیرد نه خواب؛ آنچه در آسمان و زمین است
 از اوست کیست که در نزد او جز به اذن او به شفاعت بر خیزد گذشته
 و آینده‌ی ایشان را می‌داند و چیزی به علم او احاطه و آگاهی نباشد
 مگر آنچه خود بخواید؛ کرسی او آسمان و زمین را فرا گرفته است و نگه‌دا
 ر آنها برای او دشوار نیست و او بزرگوار و بزرگ است.

بااستعانت از آثار بزرگانی چون :

- حبیب الله فضائلی
- غلام حسین امیرخانی
- سیدمهدی محمودی
- محمود فرشچیان
- مرتضی کاتوزیان
- سهراب سپهری
- یدالله کابلی
- عظیم هادی پور
- علی شریعتی
- اختیارالدین منشی
- مجدالدین
- حمید عجمی
- ظریف تبریزیان
- jim warren

نمونه تدریس وارزشیابی خط ریز تحریری

اتصالات		میزان تکلیف	گروه بندی
کل گروه ها ۱۰ خط (ثابت)		تمرین	
تکلیف منزل شعر پایانی هر درس یک بار		۱۵	C- خیلی ضعیف
		۱۰	C ضعیف
		۷	C/5 نیمه متوسط
		۵	B متوسط
		۲	B/5 نیمه خوب
		۱	A خوب

اتصالات حرف ب: با، بت، بج، بد، بر، بس، بص، بط، بع، بف،

بق، بک، بل، بم، بن، بو، بی

تمرین:

بابا، آب، برادر، باربد، برنا، بزرگ، پارسا، پروانه، بحر، پونه، بیگانه

تیرداد، صبر، بد، پند، یسند، یسنده، حیرت، بهار، بامداد، بابک، پوریا

یشن، بم، بو شهر، پرچهر، پروین، پگاه، پیروز، تیر، تیز، سر، نجات

کیقباد، یسنام، یسباد، برنا، بزرگهر، بهرنگ، بهمن، تدر،

۱ - باگرفتن یک نمونه خط گروه خطی دانش آموز را معین می کنیم.

۲ - اتصالات برای همه ی دانش آموزان ثابت است. ده مرتبه

۳ - میزان تکلیف دانش آموز با توجه به گروهش معین می شود. مثلا گروه C ده بار از هر کلمه

۴ - تکلیف منزل دانش آموزان یک مرتبه از شعر پایانی می باشد.

۵ - ارزشیابی ماهانه برای ارتقا گروه دانش آموزان الزامیست.

۶ - از اشعار پایانی می توان برای تدریس موسیقی (گروه خوانی) استفاده کرد.

